N°. 136. 1838

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk NIEUWS- BLAD,

Zaturdag 9 Junij.

Frankrijk.

Parijs, den 6den Junij.

De behandeling van het budget van het openbaar onderwijs is gisteren nog niet ten einde gebragt. Na de discussie over de organisatie bij eene wet over het middelbaar en hooger onderwijs, beklaagde de heer *Baudet* zich over het onderwijs dat door de christelijke broeders en in de scholen der congregatien werd gegeven, in welk een het noodzakelijk niet was onderwezen, en schilderde de groote nooddruft, die hier toe hoog noodzakelijk was. Ten voorbeelde bijgebragt eenige der gebruikelijke zede- en geschiedkundige leesboeken dier scholen, welke de hoogste afkeuring der leden wekte.

Heden is de kamer met de behandeling van het budget van het openbaar onderwijs voortgegaan. Na de stemming, zijn een tweetal ontwerpen, over de binnenlandsche suiker en de vreemde vlugtelingen, aan de orde, en daarna de discussie over de aangevraagde credietend voor Algiers. De commissie van onderzoek, ofschoon verdeeld over de wijze van beschouwing en de behandeling der Algierasche zaak, is geëindigd met een voorstel tot de eenvoudige aanneming van het eerste artikel van het ontwerp. Inmiddels wordt in het rapport der commissie sterk geklaagd over de vermeerdering van het effectief der troepen in Afrika, alvorens de kamer zijn hare toestemming gegeven had. De aan den minister van oorlog — dus leest men in het rapport — voor het jaar 1838 toegestane credieten vergunden hem niet meer dan 302,509 man te onderhouden. Zoodanig was de wil der kamer, te duidelijker uitgedrukt daar zij hem een sterker effectief geweigerd hadden; zoodanig luidde ook de finantiele wet, vijf maanden te voren afgekondigd, en evenwel bragt hij op den 1sten januarij een leger van 327,388 man op de been. Zoo heeft dan het ministerie, in weerwil van de meening door de kamer te kennen gegeven, in weerwil van de vaststelling van het algemeen effectief voor de finantiele wet van [illegible] het binnenlandsche leger reeds met 25,079 man vermeerderd, die het vervolgens met het leger van Afrika afgesteun heeft. Bij de behandeling dezer vraag, [illegible] dienst doen, [illegible] voor de binnen- en buitenlandsche [illegible] genomen, of op den voet van [illegible] gehouden worden, heeft de commissie zich voor het eerste gevoelen verklaard, dewijl het dan slechts eene overplaatsing van Frankrijk naar Afrika betrof en het verschil slechts tusschen den voet van vrede en dien van oorlog bestond; terwijl in het tweede geval de 25,000 man eene nieuwe lijting zouden uitmaken wier geheele soldij men moest betalen. De vermeerderung van het effectief en het nu te volgen stelsel in Afrika zullen waarschijnlijk tot levendige debatten in de kamer aanleiding geven.

— De belgische gezant *Lehon* heeft gisteren zich naar Neuilly begeven. Men had hier het gerucht verspreid, dat koning *Leopold* herwaarts zoude komen, maar het schijnt dat de binnenlandsche gesteldheid van België hem noodzaakt te Brussel te blijven.

— Men zegt dat de hertog van *Orleans* een togt naar de grenzen gaat ondernemen.

— De baron *Seydlitz*, van de pruissische ambassade, vertrekt heden avond naar Berlijn, met depeches die men zegt dat zeer belangrijk zijn.

— De 5 pCt. renten blijft zich ter beurze steeds staande houden, alhoewel er weinig van belang wordt verhandeld. De notering was heden: 5 pCt. 110; 3 pCt. 81,65; Nap. r. 98,80; Sp. Ardoin 22⅞, Passive 4⅞: Portugal 25½, Rom. L. 101¼.

Duitschland.

Frankfort, den 5den Junij.

Uit Petersburg schrijft men van den 26sten mei, dat de keizerlijke familie aldaar niet voor het einde der maand september terug werd verwacht. Men hoopte echter dat Z. M. Keizer *Nikolaas* tegen het midden van julij, ter gelegenheid van de groote manoeuvers zijner garde, aldaar eenigen tijd zou komen doorbrengen. — Men herinnerde zich te Petersburg geen voorjaar, waarin de ijsgang uit het Ladoga-meer, door den Newastroom in de Finsche golf, zoo lang duurde als in het tegenwoordige.

— Te Berlijn houdt men het er voor dat de Pauselijke Stoel het vertrek van den heer *von Bunsen* heeft afgewacht, alvorens aan het verlangen der pruissische regering te voldoen om den heer Dr. *Hüssen* in het beheer van het keulsche domkapittel te bevestigen. Deze bevestiging is, bij eene breve, door een koerier uit Rome aan het Berlijnsche kabinet overgebragt. — Ook te Berlijn vertrouwde men zich veel goeds van deze inschikkelijkheid van den heiligen Stoel betoond, waaruit althans van eene vriendelijke gelijke stemming van het Roomsche hof bleek. Dit kon niet anders of de kerkelijke aangelegenheden van Keulen en van Posen voordeelig te werken: en werd beschouwd als een grooten stap op den weg eener minnelijke schikking der aangelegenheden.

— Door de keurhessische standen is, in derzelver zitting van den 15den dezer, een voorstel aangenomen van den heer *von Trott*, strekkende om aan de ten jare 1830 reeds geprojecteerde oprigting, op staatskosten, van een ruiterstandbeeld ter eere van den regerenden keurvorst, die aan Hessen eene constitutie geschonken heeft, thans krachtdadig gevolg te geven, en van de regering de mededeeling van ramingen der kosten, enz. te vragen.

— Volgens regtstreeksche brieven uit Lubeck, zouden zich op het russisch stoomschip *Nicolaas I*, hetwelk geheel en al eene prooi der vlammen geworden is, de geschenken bevonden hebben die daar het hof van St. Petersburg bestemd waren voor koningin *Victoria*, ter gelegenheid van Hoogstderselver kroning.

— Men schrijft uit Weenen, dat de zoon van Z. K. H. den aartshertog *Karel*, de aartshertog *Frederik*, van zijne ziekte geheel en al hersteld zijnde, voornemens was om eene groote zeereis te ondernemen. Deze vorst heeft den rang van kapitein bij de oostenrijksche marine. Te Weenen worden verscheidene voorwerpen van waarde vervaardigd, die men dacht dat door Z. K. H. zouden medegenomen worden, om die op zijne reize ten geschenke te geven. — De turk, die zich in den Donau verdronken heeft, is thans, gelijk gemeld is, een secretaris der turksche ambassade, maar naar men thans vermeent, diens bediende.

— Z. M. dekoning van Saksen is den 14den Mei te Billichgrez aangekomen en heeft na eenige uren toevens Hoogstdeszelfs reis naar Idria vervolgd.

— Volgens berigten uit Konstantinopel van den 16den Mei, had Z. H. de Sultan zijnen bekenden voormaligen gezant te Londen *Ali-Namik*-Pacha tot generaal-inspecteur van de in het turksche rijk dezer dagen opgerigte quarantaine-inrigtingen benoemd. — De turksche *Moniteur* heeft bekend gemaakt, dat de buitenlandsche geleerden die den Sultan een werk wenschten op te dragen, eerst de toestemming hierlee van Z. H. moesten verzoeken.

— Te Weenen waren den 31sten Mei genoteerd: 5 pCt. 107⅞; 4 pCt. 101½; 3 pCt. 82⅝; Bankact. 1455½.

Nederlanden.

Breda, den 8sten Junij.

Dezen middag is alhier, over Luik, uit Antwerpen aangekomen en in het *Hôtel de Flandre* afgestapt, Z. D. de Prins *von Schwarzenberg*, buitengewoon ambassadeur van Oostenrijk bij de kroningsplegtigheid te Londen, vergezeld van deszelfs gemalin en luisterrijk gevolg. Deze hooge personaadjen zullen, in den namiddag, van hier naar Rotterdam vertrekken.

— Men schrijft van gisteren uit 's Hertogenbosch, dat het H. K. K. H. mevrouw de prinses *van Oranje* behaagd heeft, op verzoek van het hoofdbestuur der maatschappij: *Tot verzachting van het lot van behoeftige kraamvrouwen en hare pas geboren kinderen* in deze provincie, bij een eigenhandig aan de voorzitster van het bestuur geschreven brief, te aanvaarden den titel van *Beschermvrouw van opgemelde maatschappij* en dezelve met eene jaarlijksche gift van *f* 200 te ondersteunen, om alzoo, op het voorbeeld van zijne H. M. de Koningin, deze menschlievende inrigting te blijven aanmoedigen.

Uit het verslag en berigt door opgemeld hoofdbestuur, onder voorzitting van mevrouw de baronnesse *van den Bogaerde van Terbrugge*, echtgenoot van Z. Exc. den heer gouverneur dezer provincie, omtrent den toestand der maatschappij bij het einde van het *negende* jaar van haar bestaan, opgemaakt, blijkt onder anderen dat door deze edele inrigting, in een tijdvak van *negen jaren*, 2160 gehuwde vrouwen door het uitreiken van pakjes goederen zijn bedeeld geworden, en aan 2511 getrouwde vrouwen geldelijke ondersteuningen in behoeftige omstandigheden is verleend.

— Door Z. M. is een eervol ontslag verleend aan den ontvanger der rijks-belastingen te Drunen, terwijl de heer *J. C. Clarijs* in zijne plaats benoemd is.

Voorts zijn nog benoemd tot ontvangers van 's rijks belastingen te IJsselmonde de heer *W. C. van Rhijn*; en te Kuinderveen en Zalk de heer *M. J. C. van Nahuijs*.

Eindelijk is de heer *H. T. M. van Cleef*, tegenwoordig te Fijenoord geëmployeerd, benoemd om voor den tijd van een jaar te

Suriname het oppertoezigt te houden over de houtveilingen en voor de inscheping daarvan zorg te dragen.

— Eergisteren is de gewone jaarlijksche vergadering van den Raad der Nederlandsche Handel Maatschappij te Amsterdam geopend geworden. In eene, bij die gelegenheid gehoudene aanspraak heeft de President, de heer *H. C. van der Heuven*, den gang en stand der zaken en aangelegenheden van de gemelde Maatschappij doen overzien, gedurende haar verstreken dertiende boekjaar en bij vernieuwing aangetoond, dat en hoe deze Maatschappij aan de edele en verhevene bedoelingen van haren koninklijken stichter, ten behoeve van Nederlands handel, scheepvaart, scheepsbouw en nijverheid, beantwoordt, en dat, zoo als ook uit de voorgelegde balans over genoemd boekjaar nader blijken zou, hare werkzaamheden in toenemende mate zijn gezegend geworden. — In het personeel der directie, noch in dat van het agentschap te Rotterdam, noch in dat der factorij te Batavia, hadden veranderingen plaats gehad. Te Dordrecht zijn de heeren *E. van Wageningen* en *H. J. Knottenbelt*, benoemd tot agenten, niet uitsluitend aan de dienst der Maatschappij verbonden, en zulks, ten gevolge van het overlijden van den heer *Jacob van Wageningen*. Bij de agentschappen der factorij op Java en Sumatra, hadden almede geene veranderingen plaats, dan alleen te Passaroeang, alwaar het beheer van zaken was opgedragen aan den heer *G. D. Schlegel*, in de plaats van wijlen den heer *W. Bith*. — Gelijk in de personen, zoo mogt de Maatschappij zich ook in hare zaken en betrekkingen, mildelijk gezegend zien. Aan het gevaar waarmede de handels-crisis in Amerika, in hare uitwerkselen en gevolgen, ook de Maatschappij bedreigde, ontkwam zij gelukkig, zonder aanmerkelijke schade te lijden. De door haar gedane uitzendingen bestonden, voornamelijk, uit specien; katoenen lijnwaden, goederen ten dienste van het Indisch Bestuur, lakens, potemieten, koffijzakken, bladkoper, papier, Delftsch aardewerk, inlandsch tarwemeel. In de veilingen der Maatschappij werden opgenomen, 662,453 balen en 200 vaten koffij, 117,556 kranjangs en kanassers, 1453 kisten en 1150 matten en balen suiker; 2893 kisten indigo en eene aanzienlijke hoeveelheid specerijen; 28,047 schuitjes tin, benevens eenige kurkuma en Java-thee. Dit alles werd gevesdelijk geplaatst. Omtrent de uitbreiding der cultuur van de verschillende voortbrengselen des Javaschen gronds luiden de berigten, bij voortduring, gunstig; en zoo wel aan de verbetering der qualiteit, als aan de vermeerdering der hoeveelheden wordt met zorg en vlijt gearbeid. De werkkring der factorij te Batavia breidt zich, met dien der Maatschappij, gelijkelijk uit, en de wijze waarop de factorij zich in denzelven beweegt, draagt allezins de goedkeuring der directie weg. Met China werden de betrekkingen levendig gehouden; doch de door de factorij derwaarts gedane ondernemingen slaagden echter niet bijzonder gelukkig. Levendiger was de handel met Calcutta, zoo door de behoefte aan Bengaalsche opium als door die aan Goenje-koffij-zakken. Onder de agentschappen der factorij ontwikkelde dat de Padang, onder het bestuur van den heer *L. M. F. Plate*, zich in den laatsten tijd bijzonder gelukkig. Bij het herstel der rust in de bovenlanden van Sumatra, door den eindelijken val van het zoo hardnekkig verdedigde Bonjol, opent zich een nieuw tijdperk voor dit belangrijke eiland, met opzigt tot deszelfs handel met Nederland. Het octrooi der Javasche bank werd voor tien jaren vernieuwd, en een dividend van 32 per cent of *f* 160 per aandeel, door die inrigting, over haar 9de boekjaar, uitgedeeld. De maatschappij bevrachtte in 1837, 127 schepen, waaronder één van Groningen; metende te zamen 36,335 en uitmakende 43,560 uitleverende lasten, zijnde 29 schepen, of 8,507 gemetene en 10,928 uitleverende lasten meer dan, dan in 1836; terwijl bovendien nog onderscheidene bodems ter geheele of gedeeltelijke belading, bij de factorij te Batavia werden aanbevolen. De maatschappij blijft zich onthouden van het verleenen van toezegging van bevrachting aan nieuw gebouwde schepen. Zij vermeent dat die aanmoediging schadelijk werken zou, vermits de aanbouw van schepen, in weerwil van de uitbreiding der cultuur op Java, in geene verhouding meer staat tot de behoefte aan scheeps-ruimte, en zonder eene matiging in dien aanbouw, het gebruik van al de bodems, voor de vaart op Oost-Indie gesticht, eene volslagene onmogelijkheid gaat worden. De maatschappij betaalde in 1837, aan vrachtgelden, voor retouren *f* 6,704,156,40, en aan assurantie-premien *f* 791,909.

— Uit Utrecht schrijft men van eergisteren, dat onze stadgenoot, de heer *C. J. van Oeckelen*, aldaar binnen weinige dagen met zijne Androide-Klarinetthat uit Leiden verwacht werd.

— Men meldt uit Vlissingen dat het nieuwe droogdok aldaar thans genoegzaam geheel gereed is; de Bateau-port was den 30sten met in dezelve gebragt en de daarbij geplaatste stoom-machine, welke hare volkoming zal zijn, zou weldra een aanvang maken met de droogmaking.

— In een berigt van de Kaap de Goede Hoop, van 8 Maart jl. wordt gemeld, dat de geheele Noord-Oostelijke grenzen der kolonie in eene gisting tegen de Engelschen was, en dat vele Hollandsche bewoners zich dieper landwaarts begaven. In Junij van het voorgaande jaar kozen zij zich tot aanvoerder zekeren *Pieter Retief*, een landman uit Winterberg, een man van karakter en ondervinding. Deze nam den titel aan van gouverneur der vereenigde landverhuizers, gaf eens soort van constitutie aan zijn volk en sloot verdragen met de Kaffervorsten. Deze landverhuizers bedroegen tusschen de 10 à 11000 menschen, waarvan er 1600 gewapend waren, en hadden talrijke kudden bij zich. Deze hollandsche landverhuizers trokken naar de Oostkust en kwamen in aanraking met den koning *Dingaan*. Daar deze vorst zijne natie op eenen militairen voet heeft, trachtte *Retief* zich met hem te verstaan, en sloot in Dec. 1837 met hem een verdrag, waarbij Port Natal aan de hollandsche kolonisten werd afgestaan. *Retief* had zulks verzocht, met opgmerk, om een vast punt aan de zeekust te hebben, van waar hij zich met Europa in gemeenschap konde stellen en Europesche behoeften konde verkrijgen. Doch de Engelschen, die zich te Port Natal bevonden, wilden zich niet aan Hollanders onderwerpen, maar hen wel overheeren; zij verzetteden zich tegen hun verblijf en vroegen hulp van de Kaap-Kolonie. *Retief* vond zich alzoo te leur gesteld, trok verder noordwaarts en sonde zich in de nabijheid van Delagoa-Baij nederzetten. Een gedeelte Hollanders waren door de troepen van *Dingaan* overvallen en afgemaakt. De overigen hoopten zich te handhaven en eene kolonie te vestigen.

Aan het bureau van de buiteblandsche zaken te Brussel is eergisteren een raad van de belgische bewindslieden gehouden, waarin zou gehandeld zijn over den dag waarop men de kamer der vertegenwoordigers weder zoude bijeenroepen, om aan dezelve een ontwerp betreffende de schadeloosstelling aan de stad Brussel, wegens de aldaar begane plunderingen in de jaren 1830, 1831 en 1834 voor te dragen; de ministers zouden tevens hebben beraadslaagd over het daarvoor vast te stellen bedrag, alsmede over de noodzakelijkheid om dagelijks de rustende Brusselsche burgerwacht tot handhaving voor de rust en veiligheid te doen opkomen. Gisteren wilde men, dat de gemeenteraad der provincie, de *Staatsraad*, aanschrijving had bekomen, om van den 10den Junij af drie posten, ieder van honderd man, voor het gebouw van de kamers, voor het paleis van Justitie en op het munt-plein, naar de schouwburg staat, door de burgerwachten; telken avond tot des morgens te doen bezetten. In dezelfde minister-vergadering was eindelijk ook nog gesproken over de leening van 3*y* millioen en het traktaat der 24 artikelen. De uitvoering van de leening zoo men opgeschort hebben, tot het belgisch bewind zich officieel voor of tegen de 24 artikelen had verklaard. Een der brusselsche bladen gelooft intusschen, dat het bewind reeds zijne toestemming gegeven heeft.

— De brusselsche gemeenteraad is weder vergaderd geweest. In weerwil van den benarden finantielen toestand der stad heeft dezelve niettemin nog een crediet van 15,000 fr. voor de aanstaande harddraverijen gestemd, en 7400 fr. voor de vervaardiging van tribunes.

— De prins *van Ligne* en de verdere leden der belgische buitengewone ambassade naar London, zouden heden naar Ostende vertrekken.

— Te Seraing, nabij Luik, zou op den 26sten dezer eene stoomboot te water gelaten worden, om tusschen Luik en Namen in de vaart te worden gebragt.

— Ter Antwerpsche beurs van gisteren (7 *Junij*), waren genoteerd: Belg. 102; Oost. Met. 106⅝; Sp. Ardoin 21⅞; Dito 6; Nap. 93⅝; Rom. L. 104; Certificaten 101; Braz. 80⅞. — Wissel op Amst. ⅛ pCt. p. op Rott. ⅛ pCt. v. kont. en pap.

De londensche bladen tot den 5den dezer bevatten veel stof tot redeneringen over de voorgevallen ongeregeldheden te Canterbury. De mannen der oppositie beschuldigen het bestuur van onvergeeflijke nalatigheid wegens het laten van den krankzinnige, die de oorzaak van alles geweest is, en leggen aan de policie en militaire magt te laste, van onvoorzigtig te hebben gehandeld. — Het blijkt, dat *Courtenay*, door zijne verregaande predikingen zulk een onbegrijpelijken invloed op het landvolk heeft uitgeoefend, dat hetzelve na zijnen dood, al wat hem toebehoorde als talegunten beschouwd heeft; ieder trachtte zich voor geldswaarde een gedeelte zijner kleedingstukken te verschaffen; ja men zou dwaas genoeg geweest zijn van zes schellingen voor een haar uit zijne baard te bieden.

— De berigten uit Lissabon tot den 30sten Mei houden gegronde bevestiging in, dat de engelsche gesant bij het Portugesche hof een nader verdrag met dat rijk over den slavenhandel zou gesloten hebben. In tegendeel schijnen zijne pogingen daartoe ten eenenmale mislukt te zijn. Dit kan tot onaangenaamheden tusschen de beide regeringen aanleiding geven.

— Den 5den waren de Londensche beurze genoteerd: 3 pCt. cons. 94⅞; Ned. W. S. 2½ pCt. 55¼, 5 pCt. 101; Port. 5 pCt. 70½; do. nieuwe 36¾; Port. 1837, 30½; do. 3 pCt. 24½; Sp. Ards. 22⅝; Pass. 5; Diff. 8⅜; Braz. 80½; Chil. 27⅞; Wissel op Amst. 12—¼ à 4; Rott. 3/m. 12—5¾ à 6.

174ste KON. NED. LOTERIJ. VIERDE KLASSE. 5de Trekking. N°. 16348, een prijs van *f* 25,000; N°. 3006, *f* 1000. 6de Trekking. N°. 19012, *f* 1000; N°. 14148, *f* 1500; en N°. 4312 premie van *f* 2000.

*** Getrouwd:

J. SIEVEKING,

Officier van Gezondheid,

EN

VR. C. CARINA VAN GLOCKMAN.

Eenige Kennisgeving.

OUDENBOSCH, den 7 Junij 1838.

174ste Koninklijke Nederlandsche Loterij.

Bij MOEREL en COMP., Splitters der K. N. Loterij te *Breda*, is wederom in de afgeloopene 4de Klasse getrokken de kapitale prijs van *f* **25,000**, op N°. **16348**, en op N°. **1815**, de prijs van *f* **1000**.

Bij Bovengemelden zijn nog te bekomen HEELE en GEDEELTEN van LOTEN, in *Koop* en *Huur*, Prijscourant.

Te BREDA, bij BROESE EN COMP. Boekdrukkers en Boekverkoopers